

Θερμοχημεία

Θερμοχημεία

Είναι η μελέτη των θερμικών φαινομένων που συνοδεύουν μια χημική αντίδραση.

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση (και σταθερό αριθμό γραμμομορίων) είναι η **ενθαλπία, H**.

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση είναι η ενθαλπία, H .

Γιατί ;

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση είναι η ενθαλπία, H .

Γιατί ;

$$\Delta H = q_p$$

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση είναι η ενθαλπία, H .

Γιατί ;

$$\Delta H = q_p$$

↓ θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση είναι η ενθαλπία, H .

Γιατί ;

$$\Delta H = q_p = H(\text{προϊόντων}) - H(\text{αντιδρώντων})$$

↓
θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση είναι η ενθαλπία, H .

Γιατί ;

$$\Delta H = q_p = H(\text{προϊόντων}) - H(\text{αντιδρώντων})$$

↓ θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

$\Delta H > 0 \rightarrow$ ενδόθερμη αντίδραση

$\Delta H < 0 \rightarrow$ εξώθερμη αντίδραση

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση είναι η ενθαλπία, H .

Γιατί ;

$$\Delta H = q_p$$

↓ θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Ποιά είναι η φυσική της σημασία ;

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Η θερμοδυναμική συνάρτηση που κατ'εξοχήν προσφέρεται για τη μελέτη των θερμικών φαινομένων όταν μια χημική αντίδραση λαμβάνει χώρα υπό σταθερή πίεση είναι η ενθαλπία, H .

Γιατί ;

$$\Delta H = q_p$$

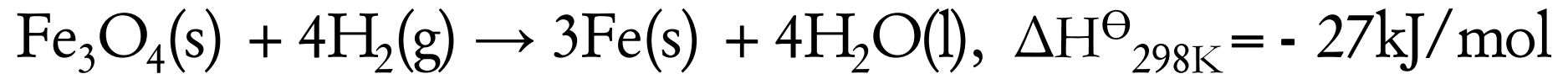
→ θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Ποιά είναι η φυσική της σημασία ;

Είναι το ποσό θερμότητας που εκλύεται ή απορροφάται ανά μονάδα χημικής αντίδρασης, στη θέση χημικής ισορροπίας υπό σταθερή θερμοκρασία και πίεση.

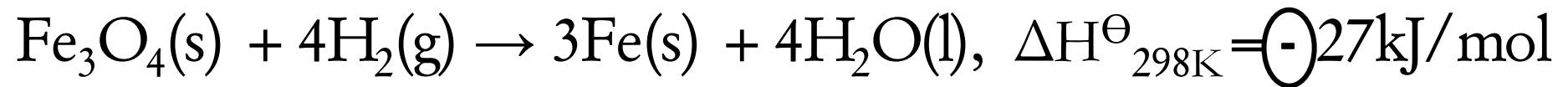
Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Παράδειγμα θερμοχημικής εξίσωσης όπου δίνεται η θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση :

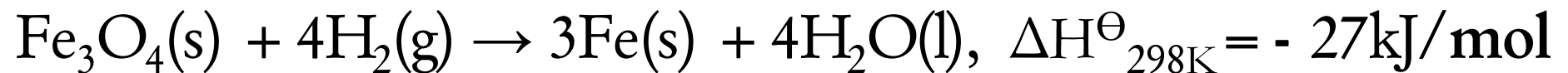
Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Παράδειγμα θερμοχημικής εξίσωσης όπου δίνεται η θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση :

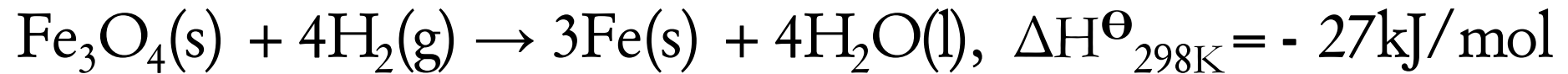
Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Παράδειγμα θερμοχημικής εξίσωσης όπου δίνεται η θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση :

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Παράδειγμα θερμοχημικής εξίσωσης όπου δίνεται η θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση :

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση

Παράδειγμα θερμοχημικής εξίσωσης όπου δίνεται η θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση :

πρότυπη ενθαλπία αντίδρασης

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερό όγκο

Η θερμότητα αντίδρασης που λαμβάνει χώρα υπό σταθερό όγκο ισούται με τη μεταβολή της εσωτερικής ενέργειας κατά την αντίδραση, δηλαδή :

$$q_v = \Delta U = U(\text{προϊόντων}) - U(\text{αντιδρώντων})$$

Ποιά σχέση συνδέει τις q_p και q_v ;

$$\Delta H = \Delta U + \Delta(pV)$$

Όταν οι αντιδράσεις γίνονται υπό σταθερή θερμοκρασία και συμμετέχουν αέρια :

$$\Delta(pV) = \Delta(nRT) = RT \Delta n$$

Ποιά σχέση συνδέει τις q_p και q_v ;

$$\Delta H = \Delta U + \Delta(pV)$$

Όταν οι αντιδράσεις γίνονται υπό σταθερή θερμοκρασία και συμμετέχουν αέρια :

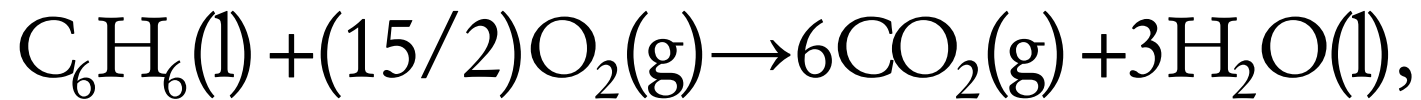
$$\Delta(pV) = \Delta(nRT) = RT \Delta n$$

αριθμός γραμμομορίων των αερίων προϊόντων
μείον τον αριθμό γραμμομορίων αερίων
αντιδρώντων.

Ποιά σχέση συνδέει τις q_p και q_v ;

Εφαρμογή 1

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -3000 \text{ kJ/mol}$$

Για την παραπάνω αντίδραση ποιά είναι η θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερό όγκο στους 298 K ;

($R=8,314 \text{ J/K mol}$)

Ενθαλπία σχηματισμού

Ορισμός : Η θερμότητα μιας αντίδρασης (υπό σταθερή πίεση) που συνοδεύει το σχηματισμό 1 mol μιας ουσίας από τα στοιχεία της λέγεται ενθαλπία σχηματισμού της ουσίας.

$$\Delta H_f = H(\text{ουσίας}) - \sum \nu_\alpha H_\alpha (\text{στοιχείων})$$

Πρότυπη ενθαλπία σχηματισμού : Αν τα στοιχεία βρίσκονται στη σταθερή τους μορφή σε 298 K και 1 bar έχουν ενθαλπία μηδέν. Τότε

$$\Delta H_{f, 298K}^\ominus = H_{298K}^\ominus (\text{ουσίας})$$

Ενθαλπία καύσης

Ορισμός : Η θερμότητα μιας αντίδρασης (υπό σταθερή πίεση) που συνοδεύει την πλήρη καύση 1 mol μιας ουσίας προς CO_2 και H_2O αν περιέχει τα στοιχεία C, O, H (ή και προς N_2 αν περιέχει N).

Ενθαλπία διάλυσης και αραιώσης

Ορισμός : Η μεταβολή της ενθαλπίας η οποία συνοδεύει τη διάλυση 1 mol ουσίας σε ορισμένη ποσότητα διαλύτη υπό σταθερή θερμοκρασία και πίεση ονομάζεται ενθαλπία διάλυσης.

Όταν η διάλυση της ουσίας γίνει σε μεγάλη ποσότητα διαλύτη (άπειρη αραιώση) η μεταβολή της ενθαλπίας αναφέρεται ως ενθαλπία αραιώσης.

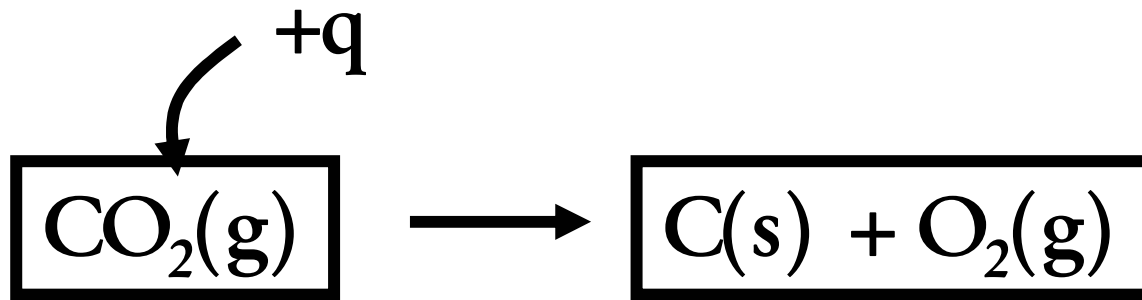
Εφαρμογή του πρώτου νόμου της θερμοδυναμικής στις χημικές αντιδράσεις

Ο νόμος των Lavoisier-Laplace

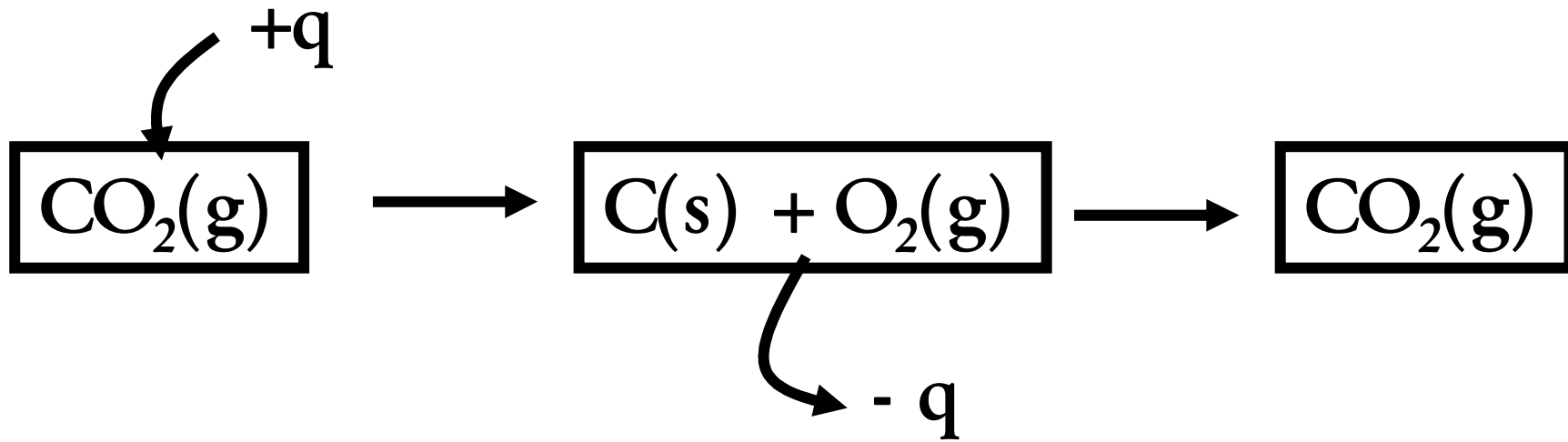
Ο νόμος του Hess

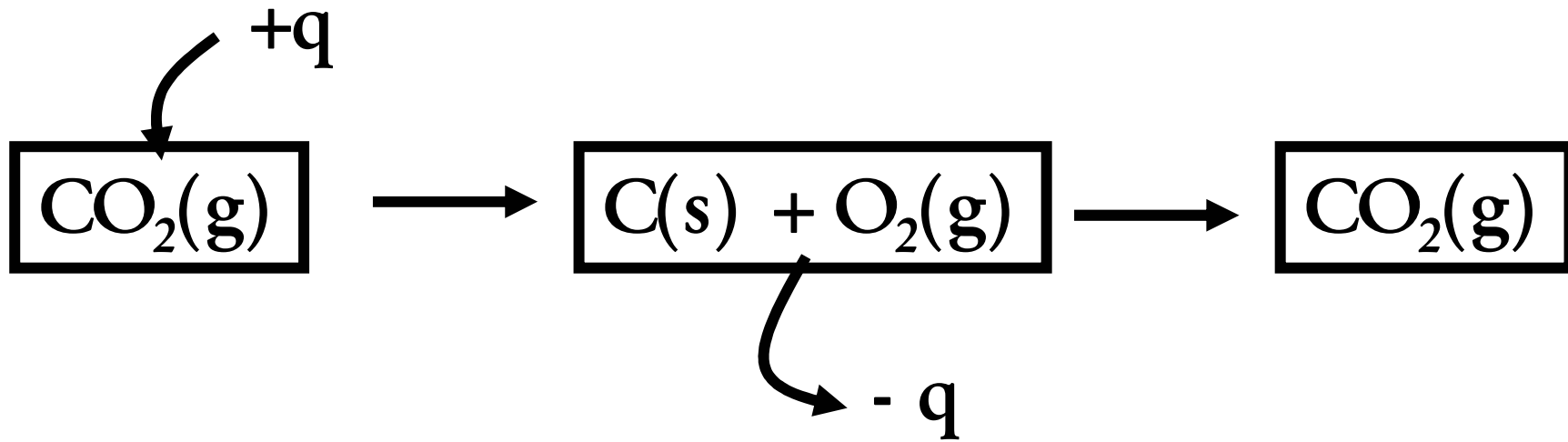
Ο νόμος των Lavoisier-Laplace

Ο νόμος των Lavoisier-Laplace

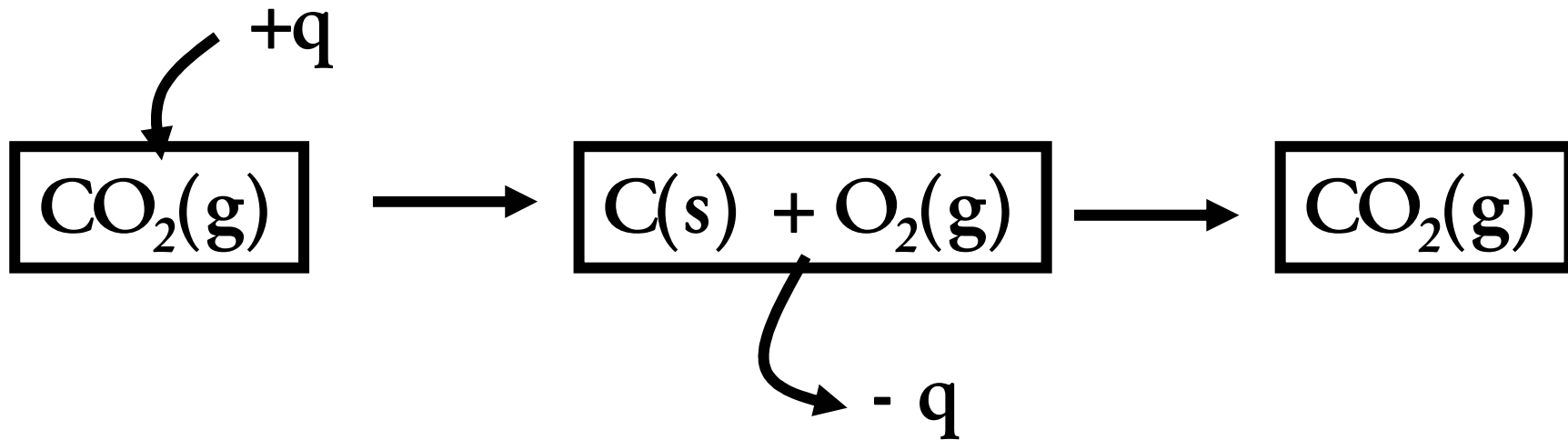

Ο νόμος των Lavoisier-Laplace

$$| +q | = | -q |$$

Ο νόμος των Lavoisier-Laplace

$$|+q| = |-q|$$

=> Οι θερμοχημικές εξισώσεις μπορούν να αντιστραφούν

Ο νόμος του Hess

Η θερμότητα αντίδρασης (υπό σταθερή πίεση ή υπό σταθερό όγκο) είναι η ίδια ανεξάρτητα αν λαμβάνει χώρα σε ένα ή περισσότερα στάδια. Δηλαδή η θερμότητα αντίδρασης εξαρτάται μόνο από τις αρχικές και τελικές ουσίες και όχι από τα ενδιάμεσα στάδια.

Ο νόμος του Hess

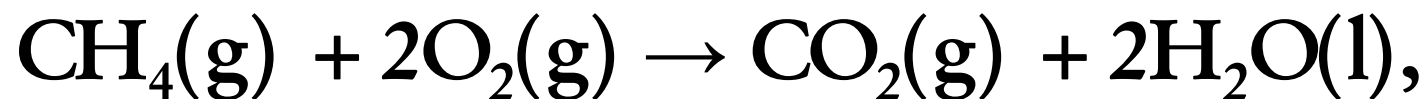
Η θερμότητα αντίδρασης (υπό σταθερή πίεση ή υπό σταθερό όγκο) είναι η ίδια ανεξάρτητα αν λαμβάνει χώρα σε ένα ή περισσότερα στάδια. Δηλαδή η θερμότητα αντίδρασης εξαρτάται μόνο από τις αρχικές και τελικές ουσίες και όχι από τα ενδιάμεσα στάδια.

=> Οι χημικές εξισώσεις μπορούν να αθροίζονται και να αφαιρούνται σαν αλγεβρικές εξισώσεις, ενώ οι ίδιες πράξεις ισχύουν και για τις θερμότητες των αντιδράσεων.

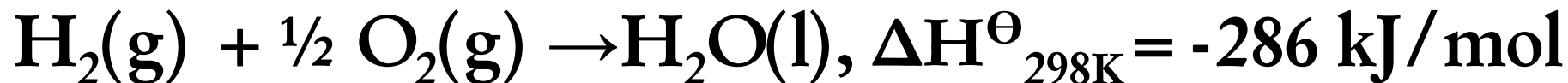
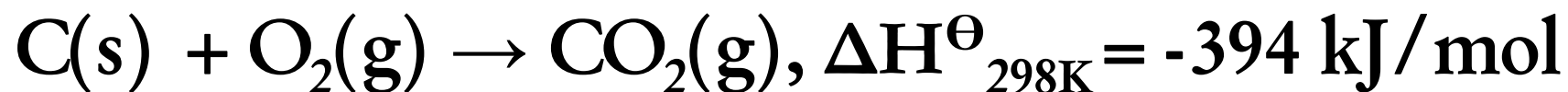
Εφαρμογή 2

(Έμμεσος υπολογισμός της ενθαλπίας σχηματισμού από τη θερμότητα καύσης)

Υπολογίστε την ενθαλπία σχηματισμού του μεθανίου από τις αντιδράσεις καύσης :

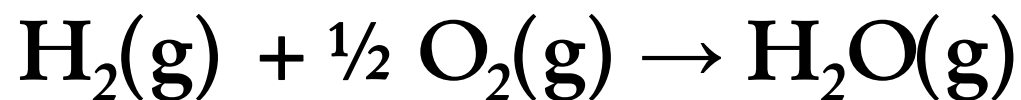

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -890 \text{ kJ/mol}$$

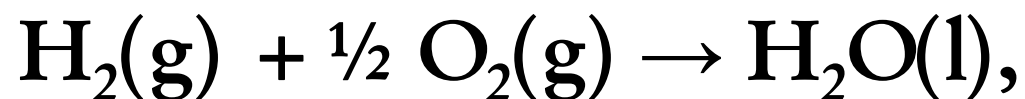

Εφαρμογή 3

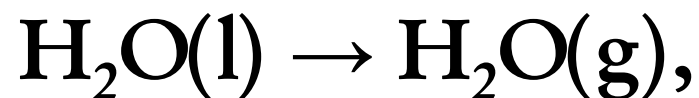
Υπολογίστε την ενθαλπία της αντίδρασης

αν γνωρίζετε ότι:

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -286 \text{ kJ/mol}$$

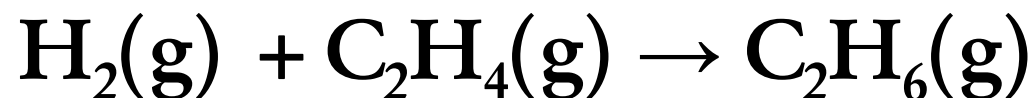

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = +44.0 \text{ kJ/mol}$$

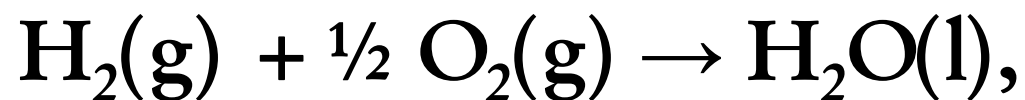

Εφαρμογή 4

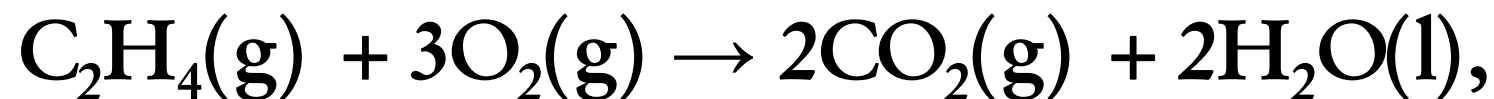
Υπολογίστε την ενθαλπία της αντίδρασης

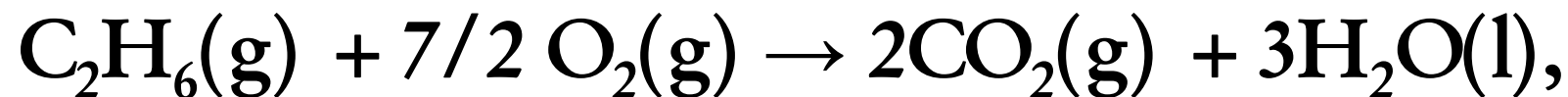
αν γνωρίζετε ότι:

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -286 \text{ kJ/mol}$$

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -1411 \text{ kJ/mol}$$

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -1560 \text{ kJ/mol}$$

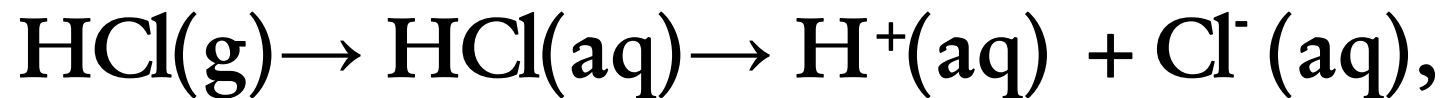
Ενθαλπία σχηματισμού ιόντων

Η ενθαλπία σχηματισμού του HCl(g) είναι :

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -92 \text{ kJ/mol}$$

Η ενθαλπία αραιώσης του HCl(g) είναι :

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -75 \text{ kJ/mol}$$

Ποιά είναι η ενθαλπία σχηματισμού των ιόντων της ένωσης ;

Μεταβολή της θερμότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση:

$$\begin{aligned}\Delta H &= H(\text{προϊόντων}) - H(\text{αντιδρώντων}) = \\ &= \sum \nu_{\pi} H_{\pi} - \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha}\end{aligned}$$

Μεταβολή της θερμότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση:

$$\Delta H = H(\text{προϊόντων}) - H(\text{αντιδρώντων}) = \\ = \sum \nu_{\pi} H_{\pi} - \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha}$$

$$(\partial \Delta H / \partial T)_p = (\partial \sum \nu_{\pi} H_{\pi} / \partial T)_p - (\partial \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha} / \partial T)_p$$

Μεταβολή της θερμότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση:

$$\Delta H = H(\text{προϊόντων}) - H(\text{αντιδρώντων}) = \\ = \sum \nu_{\pi} H_{\pi} - \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha}$$

$$\begin{aligned} (\partial \Delta H / \partial T)_p &= (\partial \sum \nu_{\pi} H_{\pi} / \partial T)_p - (\partial \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha} / \partial T)_p \\ &= \sum \nu_{\pi} (\partial H_{\pi} / \partial T)_p - \sum \nu_{\alpha} (\partial H_{\alpha} / \partial T)_p \end{aligned}$$

Μεταβολή της θερμότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση:

$$\begin{aligned}\Delta H &= H(\text{προϊόντων}) - H(\text{αντιδρώντων}) = \\ &= \sum \nu_{\pi} H_{\pi} - \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}(\partial \Delta H / \partial T)_p &= (\partial \sum \nu_{\pi} H_{\pi} / \partial T)_p - (\partial \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha} / \partial T)_p \\ &= \sum \nu_{\pi} (\partial H_{\pi} / \partial T)_p - \sum \nu_{\alpha} (\partial H_{\alpha} / \partial T)_p \\ &= \sum \nu_{\pi} C_{p,\pi} - \sum \nu_{\alpha} C_{p,\alpha}\end{aligned}$$

Μεταβολή της θερμότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

Θερμότητα αντίδρασης υπό σταθερή πίεση:

$$\Delta H = H(\text{προϊόντων}) - H(\text{αντιδρώντων}) = \\ = \sum \nu_{\pi} H_{\pi} - \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha}$$

$$\begin{aligned} (\partial \Delta H / \partial T)_p &= (\partial \sum \nu_{\pi} H_{\pi} / \partial T)_p - (\partial \sum \nu_{\alpha} H_{\alpha} / \partial T)_p \\ &= \sum \nu_{\pi} (\partial H_{\pi} / \partial T)_p - \sum \nu_{\alpha} (\partial H_{\alpha} / \partial T)_p \\ &= \sum \nu_{\pi} C_{p,\pi} - \sum \nu_{\alpha} C_{p,\alpha} \\ &= C_p (\text{προϊόντων}) - C_p (\text{αντιδρώντων}) \\ &= \Delta C_p \end{aligned}$$

Μεταβολή της θερμοότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

$$(\partial\Delta H/\partial T)_p = \Delta C_p \quad \text{Εξίσωση Kirchhoff}$$

Μεταβολή της θερμοότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

$$(\partial \Delta H / \partial T)_p = \Delta C_p \Leftrightarrow$$

$$d\Delta H = \Delta C_p dT \Leftrightarrow$$

$$\int d\Delta H = \int \Delta C_p dT$$

Μεταβολή της θερμοότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

$$(\partial\Delta H/\partial T)_p = \Delta C_p \Leftrightarrow$$

$$d\Delta H = \Delta C_p dT \Leftrightarrow$$

$$\int d\Delta H = \int \Delta C_p dT$$

Με την προσέγγιση ότι σε στενή περιοχή θερμοκρασιών το ΔC_p είναι ανεξάρτητο της θερμοκρασίας ισχύει :

$$\Delta H_{T_2} - \Delta H_{T_1} = \Delta C_p (T_2 - T_1)$$

Μεταβολή της θερμότητας αντίδρασης με τη θερμοκρασία

Να υπολογιστεί η $\Delta H^\ominus$ στους 18 °C για την
αντίδραση $\text{H}_2(\text{g}) + \frac{1}{2} \text{O}_2(\text{g}) \rightarrow \text{H}_2\text{O}(\text{l})$,

$$\Delta H^\ominus_{298\text{K}} = -286 \text{ kJ/mol}$$

Δίνονται :

	$\text{H}_2(\text{g})$	$\text{O}_2(\text{g})$	$\text{H}_2\text{O}(\text{l})$
C_p (J/K mol)	28.8	29.1	75.3